

Täysistunto

Tiistai 28.5.2024 klo 14.07—18.15

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2024 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 54/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään yksi tunti. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelijänä on ministeri Purra. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.08 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen aiemmin keväällä tekemät päätökset sopeutustoimista vakauttavat julkisen talouden velkasuhteen vuoteen 2027 mennessä. Uskottava ja johdonmukainen talouspolitiikkamme varmistaa sen, että Suomen maine hyvän taloudenpidon maana palauteaan. Maineen palautus on välttämätöntä myös luottoluokituksemme kannalta. Sopeutustoimien ohella hallituksen kasvupaketti luo uskoa Suomen talouden virkistymiseen. Kasvupaketti tarjoaa konkreettisen piristysruiskeen kasvuyrityksille ja uusille investoinneille. Investoinnit ja panostukset kasvuun tuovat työpaikkoja ja sen myötä verotuloja. Olemme lisäksi saaneet viitteitä lehdistä siitä, että Euroopan keskuspankin neuvosto saattaa laskea ohjauskorkojaan jo reilun viikon kuluttua. Suomen kansantaloudelle nykyinen korkotaso on liian korkea, ja toivon mukaan laskevat korot aiheuttavat positiivisen sysäyksen investointeihin. Uskon taloutemme pohjakosketuksen olevan takana ja suunnan olevan jo kohti parempaa.

Suomen talouden näkymät ovat todella olleet viime vuosina vaikeat. Valtiovarainministeriön huhtikuun ennusteen mukaan kansantaloutemme ei kasvaisi kuluvana vuonna olenkaan. On kuitenkin muistettava, että kysyntävajeesta huolimatta valtion käyttötalouden tasapainottaminen on välttämätöntä ja edellytys sille, että valtiolla on varaa tehdä panostuksia investointitalouteen ja tulevaisuuden talouskasvuun.

Valtion ydintehtävät on turvattava joka tapauksessa kaikissa olosuhteissa, ja siksi turvallisuusviranomaisia onkin suojattu kovimmilta säästöiltä. Valtion ydintehtäviin kuuluu ennen muuta sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden varmistaminen. Vain suvereeni maa voi pitää huolta vanhuksista ja sairaista. Hallituksen päätehtävä on julkisen talouden vakauttamisen ohella pitää huolta Suomen kokonaisturvallisuudesta.

Arvoisa puhemies! Hallitus antaa nyt eduskunnalle vuoden toisen lisätalousarvioehdotuksensa. Kevään kehysriihessä hallitus sitoutui toteuttamaan julkisen talouden tasapainottamiseksi tarvittavat lisätoimenpiteet osana kevään 2024 lisätalousarvioprosessia, jotta Eu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

roopan unionin liiallisen alijäämän menettely voidaan välttää. Liiallisen alijäämän menettelyn välttämiseksi julkisen talouden alijäämän tulee pysyä tänä vuonna alle 3,5 prosentissa suhteessa bkt:hen. Lisäksi 3 prosentin viitearvon ylityksen tulee olla väliaikainen, eli alijäämän tulee painua alle kolmen prosentin jälleen ensi vuonna. Tätä varmistimme riihessä päätetyillä ensi vuonna voimaan tulevilla uusilla sopeutustoimilla.

Edellä kuvatuista syistä tämän lisätalousarvioesityksen valmistelussa on jouduttu rajaamaan kaikki lisäpanostukset minimiin. Lisäksi valmistelussa on käyty läpi arviomäärärahoja ja tarkistettu niiden tasoja päivitettyjen tarvearvioiden ja maksuaikataulujen perusteella. Julkista taloutta vahvistaa kehysriihen yhteydessä tehty päätös korottaa yleistä arvonlisäverokantaa 25,5 prosenttiin 1.9. alkaen. Arvioiden mukaan näin julkisen talouden alijäämä saadaan painettua juuri alle 3,5 prosentin. Julkisen talouden liikkumatila on tämänkin jälkeen hyvin ohut, ellei olematon, ottaen huomioon muun muassa hyvinvointialueiden talouskehitykseen liittyvän epävarmuuden.

Arvoisa puhemies! Tuloarviota ehdotetaan nostettavaksi kokonaisuudessaan nettomääräisesti 141 miljoonalla eurolla. Verotuloarviota ehdotetaan alennettavaksi 261 miljoonaa, ja uusi verotuloarvio perustuu huhtikuussa julkaistun valtiovarainministeriön kokonaistaloudelliseen ennusteeseen. Verotuloarvion alenema heijastelee heikentynyttä taloussuhdannetta.

Yhteisöveron tuottoarviota ehdotetaan alennettavaksi 469 miljoonaa. Muutosta selittävät ennakoitua alemmat kertymät sekä heikentynyt suhdanne. Perintö- ja lahjaveron tuottoarviota ehdotetaan korotettavaksi 115 miljoonaa euroa kertymätietojen perusteella. Korotulojen lähdeveron tuottoarviota ehdotetaan korotettavaksi 106 miljoonaa euroa perustuen kertymätietoihin sekä aiempaa korkeampaan oletukseen talletuskannan keskikorosta.

Sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisen voittoveron tuottoarviota ehdotetaan alennettavaksi 150 miljoonaa, koska sähköalan yritysten veroilmoitustietojen perusteella alan väliaikaisen voittoveron määrän arvioidaan jäävän aiemmin ennakoitua matalammaksi.

Arvonlisäveron tuottoarviota ehdotetaan korotettavaksi 107 miljoonaa. Arvio pitää sisällään oletuksen, että yleistä kantaa korotetaan 1.9. Korotuksen arvioitu vaikutus on 167 miljoonaa. Kokonaisuudessaan tuottoarviota ehdotetaan kuitenkin korotettavaksi vähemmän, sillä heikentyneet talousnäkymät alentavat veron tuottoa. Samassa yhteydessä korotetaan myös eräistä vakuutuksista maksettavaa veroa.

Sekalaisten tulojen arviota ehdotetaan korotettavaksi yhteensä 412 miljoonaa muun muassa EU:n Verkkojen Eurooppa -ohjelmasta saatavien tulojen kasvun vuoksi. Ehdotus sisältää lisäksi 300 miljoonaa korotetun arvion aiemmilta vuosilta siirrettyjen määrärahojen peruutuksista.

Arvoisa puhemies! Joitakin panostuksia voidaan niukoista ajoista huolimatta tehdä. [Eduskunnasta: Tosi niukkoja!] Hallitus laittaa liikkeelle useita merkittäviä liikennehankkeita eri puolilla Suomea vauhdittamaan alueiden kasvua ja nopeuttamaan rakennusalan toipumista taantumasta. Osana hallitusohjelman mukaista investointiohjelmaa ehdotetaan käynnistettäväksi seuraavat hankkeet: valtatie 5 Leppävirta—Kuopio, valtatie 8 Edsevä—Leppälahti sekä rantaradan kehittäminen Kauklahti—Karjaa. Investointiohjelmaan kuuluvat hankkeet eivät lisää valtion velanottotarvetta.

Suomi tulouttaa EU:n Verkkojen Eurooppa -ohjelmasta saatuja tukia yhteensä 51,1 miljoonaa euroa liikenteen hankkeisiin. Tuesta kohdennetaan yhteensä 11,2 miljoonaa euroa Länsirata Oy:lle. Lisäksi ohjelmasta saaduilla tuilla ehdotetaan rahoitettavaksi vuoden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

2024 määrärahatarpeen osalta seuraavia hankkeita: valtatie 11 Koiviston silta ja Pikkuhaaran silta, valtatie 21 Ailakkalahti—Kilpisjärvi, Enontekiö parantaminen sekä eritasoliitymän rakentaminen valtatielle 3 Hämeenlinnan ja Janakkalan rajalle. Valtatielle 15 Kotkan sisääntulotielle ehdotetaan myönnettäväksi 8,17 miljoonan euron valtuus [Juho Eerola: Kiitokset!] ja lisäksi miljoonan euron määräraha vuodelle 24. Lisäksi valtateiden 3 ja 19 liittymäjärjestelyjä parannetaan Jalasjärvellä Kurikassa. Hankkeelle ehdotetaan 11 miljoonaa euroa valtuutta ja miljoonan euron määrärahaa.

Arvoisa puhemies! Välineellistetyistä laittomasta maahantulosta aiheutuneisiin kustannuksiin ehdotetaan Rajavartiolaitokselle 3,3 miljoonaa, poliisille 0,5 miljoonaa ja Tullille noin 0,7 miljoonaa. Rajavartiolaitokselle ehdotetaan lisäksi 11 miljoonaa euroa radioteknisen valvontajärjestelmän investointimenoihin. Maahanmuuttovirastolle ehdotetaan yhteensä 1,5 miljoonaa rajamenettelyä sekä kansalaisuuslain muuttamista koskevien hallitusten esitysten mukaisiin menoihin.

Ukrinaan toimitetun puolustusmateriaalin korvaamiseen liittyvät lisämäärärahat ehdotetaan sisällytettävän Puolustusvoimien Ukrainan tukemiseen liittyvään valtuuteen, jonka kokonaismäärä nousisi 575,4 miljoonalla eurolla. Korvaavista hankinnoista aiheutuvat menot toteutuvat vuosina 24—32. Tähän liittyen Puolustusvoimien materiaalihankintoja ehdotetaan lisättävän Ukrainalle annettavan tuen kustannusten kattamiseksi vuoden 24 osalta. Lisäksi Puolustusvoimien toimintamenoihin ehdotetaan 6,1 miljoonan euron lisäystä Ukrainalle annettavan tuen kustannusten kattamiseen.

Lisätalousarvioesitykseen sisältyy myös uudelleenbudjetoiteja, minkä lisäksi menoja kasvattaa muun muassa valtion korkomenojen kasvu. Kokonaisuutena lisätalousarvioesitys vähentää valtion nettolainanoton tarvetta vajaalla 0,2 miljardilla eurolla, jolloin budjetin alijäämäksi arvioidaan noin 12,7 miljardia euroa vuonna 24.

Arvoisa puhemies! Suomen kansantalouden ja julkisen talouden näkymät kirkastunevat syksyllä, kun epävarmuus vähenee ja riihessä päätetty sopeutustoimien kokonaisuus päästään toimeenpanemaan. Toivon mukaan myös yleisen korkotason laskun myötä uusia investointeja saadaan käyntiin ja lisääntynyt kotitalouksien ostovoima saa luottamuksen palautumaan. Hallituksen veropolitiikan linja tukee kotitalouksien ja kansalaisten ostovoimaa. Työtulovähennysten kasvattamiset tukevat kotitalouksien ostovoimaa polttoaineverotuskevennysten ohella. Hallituksen mittavan ja alueellisesti tasapainoisen investointipaketin toimeenpano jatkuu, ja odotan julkisten investointien hyödyttävän kansantaloutemme aktiviteettia myös laajemmin esimerkiksi alihankintaketjujen ja muiden kerroinvaikutusten myötä. Olemme menossa kohti parempaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia esittelystä. — Otetaan tähän debatti. — Ja sitten aloitetaan, edustaja Heinonen.

14.18 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensin katosi Mäkyne, ja nyt näyttää kadonneen myös Lindtman. SDP:n käsitys maamme talouden tilanteesta kyllä näyttää mediaa lukiessa täysin hämärtyneen. Luulin, että SDP ei enää Lindtmanin puheenjohtajakaudella ajaisi marinilaista talouspolitiikkaa, mutta nythän te olette täydellisesti vasemmistolaisen voimien viettävissä. [Aki Lindén: Mistä te puhutte?] Te kyllä osaatte, arvoisat sosiaalidemokraatit, arvostella mediassa opposition norsunluutoristanne kaikkia näitä toimenpiteitä, joita täällä tänä keväänä on esitetty, mutta teille näyttää olevan ylitsepääsemättömän vaikeaa esittää yhtään ekonomistien arvioinnin kestävä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

vaihtoehtoa. Te salasitte oman vaihtoehtobudjettinne työllisyysvaikutukset. Kun täällä ei edustaja Lindtman tai Mäkyneen ole paikalla ja olen oppinut arvostamaan teitä, edustaja Viitanen, vahvana SDP:n talousasiantuntijana, niin kysyn teiltä: [Pia Viitanen pyytää vastauspuheenvuoroa] aiheuttaako teidän vaihtoehtobudjettinne 100 000 lisätyöttömän määrän, niin kuin eduskunnassa on puhuttu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

14.19 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä tulee esimerkiksi erinomainen kasvupaketti tällä viikolla julkistetuksi, ja kyllähän me olemme vaihtoehtobudjetissamme nähneet, että esimerkiksi SDP:n veroratkaisut olisivat hellempiä tavalliselle palkansaajalle ja eläkkeensaajalle. [Timo Heinonen: Miten työllisyysvaikutukset?] Kaiken kaikkiaan tulemme antamaan hienon kasvupaketin.

Puhemies! Minulla on vähän sellainen tunne, että tämä hallituksen tarve moittia oppositiota johtuu lähinnä nyt huonosta omastatunnosta. Nimittäin tässähän on tilanne se, että tämäkin lisätalousarvio on selkeä näyttö hallituksen talouspolitiikan epäonnistumisesta. [Perussuomalaisien ryhmästä: Täh?] Nyt tehdään paniikkiratkaisuna ennätysuuri arvonlisäveron korotus etuajassa, siis jo tänä vuonna, ja tähän kertoo juuri siitä, että hallituksella on nyt paniikkiratkaisut edessä. Nämähän ovat arvovalintoja. Hallitus haluaa verottaa enemmän eläkkeensaajia — jättikorotuksia arvonlisäveroon — enemmän kirjoja, joukko-liikennettä, lääkkeitä, ja samaan aikaan sitten hyvätuloiset päästetään paljon helpommalla. [Puhemies koputtaa] Tuntuu, että hallituksen vastaus ihan tavalliselle palkansaajalle, [Puhemies: Aika!] tavalliselle kuluttajalle on vain vero, [Puhemies: Aika!] vero, vero.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Eskelinen.

14.20 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime viikolla valtiovarainvaliokunnan kuulemisessa tuli kyllä selväksi, että tämä kireä finanssipolitiikka tappaa kasvun ja vie Suomea syvemmälle. Se oli aivan selvä asiantuntijoiden viesti. [Laura Huhtasaari: Aina väärin!]

Mutta yhteen asiaan täällä kommentoin: Hienoa, että liikennehankkeita nyt lopultakin saadaan liikenteeseen, mutta kyllä nyt on palattu taas siihen siltarumpupolitiikan aikaan. 84 prosenttia näistä hankkeista menee ohi Väyläviraston ykköskorin. [Laura Huhtasaari: Sinnekö ei saa antaa?] Vain 16 prosenttia on ykköskorissa olevia hankkeita, mikä minusta ei paljon motivaatiota Väyläviraston valmistelullekaan tee, koska liikennepolitiikka on yleensä perustunut parlamentaarisesti sovittuihin kriteereihin.

Ja ei se peukalo vaan satu sinne Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon kohdalle millään. [Laura Huhtasaari: Sinun kotiovelle, vai?] Siellä on viisi siltaa, joista kolme on ykköskorissa — Karvio, Puumala ja Syrjäsalmi — ja kakkoskorissa Lieksa ja Savilahti. Ja ei jälleenkään yksikään näistä hankkeista nytkähdä eteenpäin. [Timo Heinonen: Sinne kaipasitte siltarumpua!] — Ne ovat Väyläviraston ykköskorin hankkeita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Lindén.

14.22 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustelu sai kyllä ihan kummallisen sävyn. Valtiovarainministeri esitteli mielestäni melko asiallisesti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

lisätalousarvion, joka minun mielestäni on melko mitätön paperi ottaen huomioon sen, mikä on tämän maan taloustilanne tällä hetkellä. Laskin, että tämän nettovaikutus on 200 miljoonaa euroa. Valtion budjetti on 88 miljardia, josta yksi tuhannesosa on 88 miljoonaa. Tämä on siis kahden tuhannesosan lisätalousarvio, jossa on lähinnä tällaisia teknisiä asioita sinne ja tänne, ja sitten on ripoteltu tällaisia tiettyjä tiehankkeita, jotka eivät ole edes sieltä Väyläviraston kiireellisyysjärjestyksestä huomioon otettuja. Esimerkkinä mainitsen nyt vaikkapa sen, että kun EU-jäsenmaksua ei tarvitakaan niin paljon, niin se esitellään, että se olisi ikään kuin jonkunäköinen poliittinen saavutus tai jotain muuta.

Tämä on ihan teknisluonteinen lisätalousarvio ja kaihtaa kaikkien todellisten talouspoliittisten asioiden ratkaisemista Suomessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Östman.

14.23 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindén saa olla sitä mieltä, että nämä ovat joitain pieniä teknisiä muutoksia vain, mutta voi kun me olimme toivoneet, että viime kaudella olisi ollut useita tällaisia teknisiä muutoksia, missä valtion velanotto olisi vähentynyt 200 miljoonalla eurolla, niin me oltaisiin aivan eri tilanteessa. [Välihuutoja] Se, mikä tässä on silmiinpistävää, on nimenomaan se, että tämä vähentää vuoden 2024 määrärahatarvetta 53 miljoonalla eurolla. Vielä toinen asia, että hallitus tavoittelee julkisen talouden alijäämän pysymistä alle 3,5 prosentissa suhteessa bkt:hen tänä vuonna. Mikä parasta, ensi vuonna komission ennusteen mukaan se painuisi alle kolme prosenttia. Se on saavutus sinällään. [Aki Lindén: No ei se tästä johdu tippaakaan!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Aittakumpu.

14.24 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tosiaan käynnistää useita liikennehankkeita, ja mielestäni liikenneministeri on oikeassa, kun hän eilen tuolla sosiaalisessa mediassa kehui sitä, että nyt sijoitetaan turvallisuuden kannalta tärkeisiin hankkeisiin. Mutta kyllä tämä hallituksen lista näyttää siltä, että eihän sitä voi millään tavalla tasapuoliseksi sanoa koko Suomen kannalta. Ikävää on esimerkiksi se, että kehittämishankkeiden painopiste on edelleen eteläisen Suomen kasvualueilla ja läntisessä Suomessa. Tuota listaa kun katsoo, niin eihän sitä voi muuta sanoa. Maailmanpoliittisen tilanteen takia erityisesti itäisen Suomen ja Pohjois-Suomen ja niiden yhteyksiin pitäisi olla painopisteinä paljon vahvemmin.

Arvoisa puhemies! Mielenkiintoista on, että valtiovarainministeriö esitti toukokuun alussa omassa budjettiesityksessään ensimmäiseksi kehittämiskohteeksi Pohjois-Pohjanmaalla valtatie 27:lle Ylivieskan eteläistä ylikulkusiltaa, mutta nyt hallitus on pyyhkinyt sen tylysti pois ja korvannut vastaavanlaisella hankkeella Satakunnassa. Pohjois-Pohjanmaalle ei tosiaan tullut tällä kertaakaan yhtään mitään. Onko tämä tasapuolista, arvoisa liikenneministeri?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Pitko.

14.25 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on perustellut tätä radikaalia ja nopeaa alvikannan nostoa puolellatoista prosentilla sillä, että emme joudu tähän EU:n alijäämämenettelyyn. Sitä menettelyä on toki syytäkin välttää, mutta moni

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

asiantuntija on kuitenkin kiinnittänyt huomiota siihen, että näillä keinoilla me saatamme ajaa itsemme vielä kurjempaan taloudelliseen tilanteeseen.

Erityisesti olen itse kuullut hätähuudon pieniltä ja keskisuurilta yrittäjiltä. Tämä puolen-toista prosentin nosto vyöryttää kyllä veronkorotuksen suoraan hintoihin, ja yrittäjät pelkäävät nyt jo valmiiksi vaikeassa tilanteessa olevan myynnin laskua. Se, kun tämä yhdistetään arvonlisäveron alarajan huojennuksen poistoon, on monille pienille yrittäjille todella haastava tilanne. Haluaisin tietää hallitukselta, oletteko te pohtineet tässä yksinyrittäjien ja pienyrittäjien asemaa ja aiotteko tuoda jotain helpotusta heidän tilanteeseensa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto.

14.26 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvonlisäveron korottamisessa keskellä vuotta, keskellä talouden matalasuhdannetta ei kerta kaikkiaan ole järkeä. Tästä asiantuntijat ovat yksimielisiä. Arvonlisäveron korotus kesken vuotta parantaa verotulokertymää tänä vuonna hyvin vaatimattomasti, eikä tämän mittaluokan verokertymällä ole mitään todellista vaikutusta EU:n arvioihin Suomen talouden tilasta ja mahdollisesta alijäämämenettelyn käynnistämisestä.

Tuntuu, että tässä liioiteltu EU:n pelko on mennyt järkevän talouspolitiikan edelle. Arvonlisäveron korotus heikentää kuluttajien ostovoimaa ja heikentää myös yritysten tilannetta. Tämän nyt tehtävän alv-korotuksen lisäksi hallitus nostaa alempia alv-kantoja 10 prosentista 14 prosenttiin ja poistaa pienten yrittäjien alv-alarajahuojennuksen. Kokonaisuus tekee pahaa monille pienyrittäjille. Arvoisa hallitus, miksi teette tällaisia valintoja, kun vaihtoehtojakin on esitetty, sellaisia, jotka olisivat oikeudenmukaisia suomalaisille?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

14.27 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! On totta, että toinen lisätalousarvio sisältää useita liikennehankkeita. Ne parantavat väyliemme liikenneturvallisuutta ja vähentävät samalla korjausvelkaa. Rahoitusta on saatu muun muassa EU:n CEF-rahoitusvälineestä. EU:lla on lukuisia erilaisia rahoitusmekanismeja, ja niistä Suomen pitää hakea mahdollisimman paljon rahoitusta. Siellä on esimerkiksi military mobility -rahoitusväline, jonka mahdollisuudet Suomen pitää tässä kriisiytyneessä maailmanpoliittisessa tilanteessa käyttää hyväkseen. Kysynkin arvoisalta liikenne- ja viestintäministeriltä: millä tavoin hallitus on huomioinut nämä EU:n erilaiset rahoitusinstrumentit ja millaisia mahdollisuuksia ne tarjoavat maamme liikenneverkostolle?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi.

14.28 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On pakko tässä nyt tarttua tuohon edustaja Viitasen lausahdukseen siitä, että tässä olisi nyt kysymys paniikinomaisesta toiminnasta hallituksen puolelta, kun en oikein ymmärrä sitä. Juurikin tuolla valtiovarainvaliokunnassa olleiden kuulemisten perusteella ensinnäkin työllisyystoimet, mitä on tehty, vaikuttavat nyt jo yllättävänkin nopeasti, ja talous on jo kääntymässä nousuun. Siellä kuulemisissa on myöskin tuotu esille, että nämä toimenpiteet ovat olleet välttämättömiä ja oikeita. Jotkut ovat jo julistaneet sellaista sanomaa, että taantumakin olisi jo ohi. Ei tämä mitään paniikkia ole, tämä on ainoastaan pelikirjan mukaista hallitusohjelma-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

kirjausten toteuttamista, ja tulokset rupeavat pikkuhiljaa kyllä puhumaan puolestaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

14.29 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ennen kuin edustaja Heinosen harras toivomus edustaja Lindtmanin ja Mäkysen löytymisestä tuolta eduskunnan käytäviltä toteutuu, [Timo Heinonen pyytää vastauspuheenvuoroa — Ben Zyskowicz: Nimi mainittu!] niin rohkenen kysyä liikenneministeriltä sitä, että jos pelkän todennäköisyyslaskennan ja vaikka sattumageneraattorin avulla arvottaisiin näitä rahoja, niin edes yksi sattuisi itäiseen Suomeen. Edustaja Seppo Eskelinen aivan oivallisesti kuvasi näitä kärkihankkeita, joita meillä on, ja ne ovat meille elintärkeitä, kun eihän se nyt ole millään lailla laadukasta, että itäradalla juna kulkee pienimmillään seitsemän kilometrin tuntinopeutta. Ravakka kävelijä kävelee nopeammin kuin seitsemän kilometriä tunnissa. [Naurua] Toivoisin, arvoisa ministeri, ihan kunnioittamani ministeri, sitä, että Itä-Suomen hankkeita aidosti edistettäisiin. Ei meille riitä sympatia. Kyllä meistä pidetään huolta sanoissa ja varmaan, toivon mukaan, myös iltarukouksessa, mutta se ei auta meitä yhtään, ja kun se tilanne on tämä, niin toivon teiltä, arvoisa valtiovarainministeri, että nyt tähän asiaan puututaan. Pelkällä sympatialla emme elä. Siellä asuu ahkera ja vähään tyytyväinen kansa, mutta se tarvitsee myös oikeat investoinnit, arvoisa ministeri.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

14.30 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Taitaa olla niin, että viimeisestä kahdeksasta vuosineljänneksestä kuusi taitaa olla miinuksella ja sitten pari on ollut siinä nollan tuntumassa tai vähän plussalla, että ei nyt huokaista. Kaikki toivomme, että talous kasvaa ja kääntyisi nousuun. Tällä hetkellä työttömyysluvut ovat olleet kasvussa.

Mutta kysymykseni liittyy näihin hyvinvointialueisiin. Hyvinvointialueita tällä hetkellä kuristetaan oikeastansa ainakin neljällä eri tavalla, joista osa on siitä vanhasta rahoitusjärjestelmästä ja osa on näistä hallituksen toimista. Ja yksi on se, että hyvinvointialueitten palvelujen kasvutarpeista 80 prosenttia korvataan jatkossa ja se 20 prosenttia pitää säästää. Sitten indeksi on aika alamittainen siihen nähden, mitä hyvinvointialueitten menot ovat, esimerkiksi palkkamenojen osalta. Se on toinen. Ja uutena on tullut nyt tämä jälkikäteistarkastelun 5—30 prosentin leikkaus, joka sitten suoraan leikkaa hyvinvointialueitten rahoitusta. Ja sitten neljäntenä [Puhemies koputtaa] tämä kehittämistoimien huomioon ottaminen. Kysyisin valtiovarainministeriltä: [Puhemies koputtaa] onko näitä kurjistamistoimia tulossa vielä lisää?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki.

14.32 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Se, mikä tuossa esittelyssä mielestäni oli pääviesti, oli se, että kasvua on tulossa, ja totta kai kasvua haetaan tuottavuuden kautta. Me on neuvoteltu kasvupaketista, joka sisälsi Itä-Suomeen ja Pohjois-Suomeen tulevia kasvuosuuksia. Siellä on investointeja, Tesin pääomitusta, tki-panostuksia, mutta pääosahan tästä kaikesta kasvusta lähtee siitä, että EKP tekee päätök-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

siä, inflaatiotasot lähtevät alas ja nämä liikennehankkeet, mitä tässä esiteltiin, saadaan käyntiin.

Täällä moitittiin hiukan sitä, että lisäbudjetti on tekninen ja fipo, finanssipoliittinen linja, on liian tiukka. Kiinnitän kuitenkin huomiota siihen, että valtion velanotto tälle vuodelle on kuitenkin asukasta kohti 2 270, noin suunnilleen. Tämä vähentää velanottoa asukasta kohti noin neljäkymppiä, ja tänä päivänä myöhemmissä pykälissä valtioneuvosto nostaa myöskin valtion lainanottovaltuutta. [Puhemies koputtaa] Meidän täytyy pitää huolta valtion velanotosta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska.

14.33 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yksi asia, mikä tästä keskustelusta on vielä jäänyt ulos, on tämä meidän omistajapolitiikka. Se on nyt harvinaisen sekavaa. En tiedä, onko hallituksen sisällä tosiasiassa käyty keskustelua siitä, millaista omistajapolitiikkaa valtio aikoo jatkossa harjoittaa. Huoli on erityisesti tuolla henkilöliikenne- ja logistiikkapalveluiden puolella. Nyt on tehty päätöksiä koskien Finaviaa. Tämä eduskuntahan on antanut selvät askelmerkit siitä, että maakunnistakin pitää pystyä lentämään. Miten on jatkossa? Täällä on VR listalla, mutta yksi suurimmista aiheista, mistä tulee palautetta, on Posti. Postin palvelut ovat heikentyneet viime vuosien aikana huomattavasti, ja nyt näyttää siltä, että ne tulevat heikentymään myös jatkossa. Eli millaista periaatekeskustelua hallitus on käynyt, vai onko tämä omistajapolitiikkakin päätetty siinä samassa neuvottelupöydässä, missä nämä neljä herraa sopivat leikkauksista?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola.

14.34 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuu- teen, kuten Puolustusvoimat, tai sisäiseen turvallisuuteen ei ole kohdistettu leikkauksia, ja se on tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa todella tärkeää. Ruuantuotanto, jota Suomes- sa tuotetaan niin pohjoisessa, etelässä, idässä kuin lännessä, koetaan nykyisin kuuluvan turvallisuuteemme hyvin keskeisesti vaikuttaviin asioihin. Siitä syystä maatalouden mer- kitys osana huoltovarmuutta ja yhteiskunnan strategista ydintä on tunnistettu ja leikkauk- sia ei ole kohdennettu ruuantuotantoon. Tällä on todella myönteinen merkitys huoltovar- muuteemme kannalta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma.

14.35 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! To- siaan kuulosti olevan mukavia liikennehankkeita, mutta kyllä ihmettelen samaa, mitä jo aiemmin puhunut edustaja Aittakumpu siitä, että Pohjois-Pohjanmaalle, joka on kuitenkin Suomen toiseksi suurin maakunta pinta-alaltaan, ei näytä liikenevän oikeastaan almun al- mua. Se on siinäkin mielessä huolestuttavaa, että kun me puhutaan huoltovarmuudesta, niin meidän pitäisi saada niitä pohjoisia liikenneyhteyksiä ihan tosissaan edistettyä.

Mutta olen semmoisella periaatteella politiikassa, että kiitostakin pitää antaa silloin, kun sille on paikka, ja nyt haluankin hallitusta kiittää siitä, että täällä on 2,5 miljoonan euron li- säys petoeläinten tekemien porovahinkojen korvaukseen, jotta ne voidaan korvata täysi- määräisinä. Tämä on erittäin tärkeää poroelinkeinolle, ja mielestäni on oikeus ja kohtuus,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

että Suomen valtio korvaa itse suojelemiensa eläinten tekokset. Toivonkin, että jatkossa pystytettäisiin keskittymään myös siihen, miten näitä voidaan ennaltaehkäistä ja miten esimerkiksi kannanhoidollista metsästystä saadaan eteenpäin, koska se helpottaisi meitä tuolla alueella todella paljon. Voimia myös siihen työhön jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen.

14.36 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kyllä tämän lisätalousarvion tulema on aika karu. Tämä kertoo hallituksen talouspolitiikan oikeastaan koko epäonnistumisen kuvan. Kasvussa ovat vain työttömyys ja velka. VM:n arvion mukaan talous ei tänä vuonna kasva ja tulevinakin vuosina vain kituliaasti, ja sen seurauksena verotulot tippuvat ja erityisesti yhteisöveron tuottoarvio romahtaa. Tämä se kokonaiskuva on, ja sen vuoksi te olette nyt joutuneet tähän paniikinomaiseen arvonlisäveron korottamiseen, ja se onkin ainoa verotuotto, joka kasvaa. Taustalla ovat ne selkeät strategiset virheet, jotka hallitus on talouspolitiikassaan tehnyt jo hallitusohjelmassa ja jotka viime syksynä toistettiin. Eli lähdettiin tähän tilanteeseen pelkästään leikkauksilla, [Laura Huhtasaaren välihuuto] ja ennen kaikkea pienituloisiin ihmisiin kohdistuvilla leikkauksilla, rakennusalan syvenevää kriisiä seurattiin vain katseella ja työmarkkinoille luotiin itse se kriisi, josta sitten tuli kallis lasku. Eli tietoisilla seurauksilla ja päätöksillä tämä on saatu aikaiseksi, ja kyllä se on selvää, että suomalaiset sanovat nyt, että jo riittää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne. [Timo Heinonen: Pystytte parempaan!]

14.37 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä arvonlisäveron tosiaan on työkaluna sellainen, jota taloustieteilijät sinänsä usein kannattavat. Erikoista tässä on toki tämä kesken vuotta nostaminen ja tämä ajoitus ehkä finanssipoliittisesti ja tämä puolikas, joka lienee joku tämmöinen neuvottelujen residuaali, ettei saatu muutakaan aikaiseksi, mutta ennen kaikkea ehkä se, että päätökset ovat peräkkäin. Ja kun se hallituksen talouspolitiikan linja on osunut kaikista koviten sinne pienituloisiin jo aiemmin, niin sitten se, että tämä veronkorotus tulee tässä ajassa, tuntuu monesta epäreilulta ja montaa tulojen kannalta huolettaa. Pitäisi katsoa tämä kokonaiskuva aina, kun me katsotaan lisätalousarvio kerrallaan, mikä on se kokonaisvaikutus, ja edelleen se tuntuu epäreilulta ja epäjohdonmukaiselta.

Sitten, ministeri Häkkänen ei ole paikalla, mutta varmaan voi antaa kunniamaininnan ehkä vuoden tähän asti kalleimmista puheista. Tämä lisärahoitus sinne siviilipalvelukseen lienee seurausta yhdestä hieman onnettomasta haastattelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

14.38 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen suunta on oikea. Lisätalousarvio tukee hallituksen tavoitetta pitää talouden alijäämä kolmessa ja puolessa prosentissa suhteessa bruttokansantuotteeseen. EU:n asettaman kolmen prosentin raja-arvon ylitys on jäämässä vähäiseksi ja väliaikaiseksi.

Lisätalousarviossa päätettiin tärkeistä panostuksista kasvuun, rakennusinvestointien vauhdittamiseen ja erityisesti infraan, kuten Kaakkois-Suomessa valtatie 15 Kotkassa, jol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

le esitetään reilun kahdeksan miljoonan euron valtuutta ja yhden miljoonan euron määrärahaa. [Juho Eerola: Se on oikein!] Hallitus esittää myös kolmen hankkeen aloittamista: valtatie 5 Leppävirta—Kuopio itäiseen Suomeen, valtatie 8 Edsevä—Lepplax sekä rantaradan kehittäminen Kauklahti—Karjaa. Hankkeille esitetään myönnettäväksi yhteensä 234 miljoonan euron valtuus. Nämä eivät lisää velanottoa.

Valtio hakee useille hankkeille lisäksi Verkkojen Eurooppa -välineen liikenneohjelmasta sotilaallisen liikkuvuuden haussa yhteensä reilu 43 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman mukaan hallitus hyödyntää täysimääräisesti Euroopan unionin CEF-rahoitusta. [Puhemies koputtaa] Hankkeiden tavoitteena on parantaa sekä siviili- että sotilasliikennettä, huoltovarmuutta ja turvallisuutta. [Puhemies koputtaa] Erittäin merkittävää työtä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

14.40 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinonen ja edustaja Viitanen ottivat keskustelun alussa puheeksi talouden kokonaistilanteen ja myös verotuksen. Otan esimerkin verotuksesta ja sen kannustavuudesta: Ukrainan sodan alettua Suomeen saapui paljon pakolaisia Ukrainasta, ja hallituksen ja eduskunnan tahtotila oli silloin, että maahantulijat on saatava nopeasti töihin. Näin ei kaikilta osin käynyt, vaan oli paljon byrokratiaa ynnä muuta, mutta hyvää tahtoa oli paljon. Luin artikkelin tässä kotiseudultani muutamasta pakolaisesta. Yksi heistä on yrittäjä, joka monen mutkan kautta pääsi yrittäjäksi aloittamaan ja kertoi, että viime kesänä hän teki erittäin pitkää päivää, 12-tuntisia päiviä, mutta enää ei tee, koska siinä ei ole mitään järkeä, koska siitä ei jää mitään käteen. Rajahyöty lisätunneille on olematon. Kysyn hallitukselta: onko hallituksen linja tässä pitävä, niin että työnteko tehdään kannattavaksi myös jatkossa ja pyritään siihen, että työnteko aina kannattaa? [Puhemies koputtaa] Sitä kautta hyvinvointi saapuu ja tulee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, nyt on siis vastauspuheenvuorot jo kiinni, eikä enempää pysty ottamaan, ja ministerit vastaavat sitten tuossa kello 15. Menenään siihen asti tätä vastauspuheenvuorolistaa. — Edustaja Siponen.

14.41 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kuuntelin edellistä puheenvuoroa tästä talouden kokonaiskuvasta, ja kyllä minua hieman hämmästyttää se, että täällä tämä porukka vuosi sitten kuulutti, että nyt on aika lopettaa velkaantuminen. Nyt kun katson tätä tämän päivän asialistaa eduskunnassa, niin vuosi on kulunut ja nyt on aika nostaa lainanottovaltuutta. Hämmästyttää tosiaan se, että lisää tulee tätä valtion lainanottovaltuutta, ja todellakin näyttää, että tämä meidän velkaantumisen vauhti vain kiihtyy ja kiihtyy. Kun kesä on tulossa, niin tulee mieleen, että minä tunnen, kuinka vauhti kiihtyy, kun tämä velkaantumisen vauhti vain näyttää kiihtyvän: tänä vuonna tosiaan jo 12,7 miljardiin euroon ja tällä koko hallituskaudella jopa 50 miljardiin. Kyllä se minusta kertoo siitä, että ne puheet ja teot ovat hyvin suuressa ristiriidassa tämän hallituskauden alussa olleet. [Timo Heinonen: Ei se siitä kerro, se kertoo suhdanteesta!] Toivotaan, että löytyy niitä keinoja, millä saadaan Suomi sitten todellakin kasvun uralle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Nieminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

14.43 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hieman eri tavalla näen kyllä asian kuin edellinen edustaja täällä kertoi. Hallitus kyllä toteuttaa linjakasta ja eteenpäinkatsovaa talouspolitiikkaa ja on aivan sanojensa takana ollut koko ajan.

Tulevaisuudesta huolehtiminen vaatii rohkeita päätöksiä, ja kiitän, että sisäiseen turvallisuuteen liittyvät asiat on linjakkaasti hoidettu ja huomioitu. [Aki Lindénin välihuuto] Lisätalousarviossa on tehty myös panostuksia useisiin liikennehankkeisiin, kuten ollaan kuultu, eri puolilla Suomea — kaikki aikanaan. Hallitus muuttaa liikenneinvestointien painopistettä, hallitus edistää sekä hallitusohjelman mukaisia, kasvua vauhdittavia hankkeita että myös täysin uusia infrahankkeita. On äärettömän tärkeää, että edistämme elinkeinoelämän ja yrittämisen mahdollisuuksia. Työ ja työpaikat tuovat hyvinvointia. On hyvä, että hallitus huolehtii siitä, ettei kokonaisveroaste pääse kasvamaan. Näillä uusilla hankkeilla vahvistetaan erityisesti Suomen turvallisuutta ja huoltovarmuutta sekä poistetaan tulppia elinkeinoelämän investoinneilta, joilla rakennetaan terveen kasvun edellytyksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Jotta ryhmät pysyvät tasapuolisesti edustettuina, niin seuraavaksi vielä edustaja Lindén.

14.44 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pitäydyn edelleen siinä näkemyksessäni, että meidän valtavien taloudellisten ongelmien suhteen tämä on ihan mitätön lisätalousarvio ja sillä tavalla tekninen, että eihän nyt kukaan siellä salin oikeallakaan laidalla oikeasti usko siihen, että tällä vahvistetaan vaikkapa turvallisuutta. Täällähän vähennetään puolustusministeriön määrärahaa 84 miljoonalla eurolla, mutta, totean itse, se on tekninen ratkaisu. Tämä on täynnä teknisiä ratkaisuja, joiden yhteisvaikutus on 200 miljoonaa euroa eli kaksi promillea, kaksi tuhannesosaa valtion taloudesta.

Täällä viitattiin heti alussa siihen, että edellinen hallitus vain lisäsi alijäämää. Meille, jotka olimme tänään valtiovarainministeriössä ja kuulimme siellä budjettipäällikön erinomaisten puheenvuoron, siellä oli hänen diansa numero neljä, joka osoitti, että vuonna 2020 — siis koronavuonna — meillä oli valtion alijäämä 18 miljoonaa euroa, seuraavana vuonna 9, sitten 6, siis aleneva. Nyt se on lähtenyt uudelleen kasvamaan, 8 ja 13. [Pia Viitasen välihuuto] Eli tämä on se iso kuva.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Zyskowicz.

14.45 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus jatkaa vastuullista talouspolitiikkaa, mutta kyllä pitää olla huolissaan siitä, että johtavalla oppositiopuolue SDP:llä ei ole esittää realistista ja näin ollen todellista vaihtoehtoa hallituksen toimille julkisen talouden vahvistamiseksi. En usko, että kukaan ulkopuolinen tarkkailija odottaa kovin paljoa myöskään siltä teidän perjantain kasvupaketiltanne.

Samalla on sanottava, edustaja Viitanen, että olen kyllä rehellisesti huolissani myös siitä, että gallupeistakin päätellen moni äänestäjä tuntuu uskovan teidän bluffianne, jossa te vastustatte kaikkia säästöjä ja annatte ymmärtää, että teillä on muka esittää oikeudenmukainen vaihtoehto näille ikäville hallituksen tekemille päätöksille. Aikanaan teidän puolueenne piirissä puhuttiin unelmahötöstä. Minä sanon nyt — kierrätän tätä sanaa, kun se on päivän sana — että teidän vaihtoehtonne on talouspoliittista unelmahöttöä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Viitanen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

14.46 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mehän jo viime syksynä teimme oman vaihtoehtobudjettimme. [Välihuutoja — Ben Zyskowicz: Ja missä ne työllisyysvaikutukset ovat?] — En tiedä, onko edustaja Zyskowicz sitä lukenut, onko edustaja Zyskowicz tutustunut vaihtoehtoomme. Todennäköisesti ei, koska täällä sallitaan tällainen arvostelu asiakirjoja kohtaan, mitkä on kyllä tehty ja hyvin toivottavasti edes tulevaisuudessa luettu. [Timo Heinonen: Ei kun ne on salattu!]

Mutta, puhemies, täällä sanottiin, että nyt kun hallitus ei tekisi paniikinomaisia ratkaisuja. Kyllä tämä siltä vaikuttaa. Miksi muuten joudumme kesken vuotta tekemään ennätysuuren arvonlisäverokorotuksen, joka on kovaa kyytiä niin tavalliselle kuluttajalle kuin esimerkiksi yrittäjille?

Ja mitä tulee hallituksen arvovalintoihin tässä suhteessa ja muuten: Kun täällä kerrottiin, kuinka valtiovarainvaliokunnassa on kovasti sanottu, että hienosti on asiat, niin kyllä siellä esimerkiksi sellainen mielipide ja sellaisia mielipiteitä on kuultu, että ei se ole oikein reilua, että lapsilta leikataan samaan aikaan kuin vaikka edelleen jätetään koskematta listaamattomien yhtiöiden osinkoverohuojennuksiin. Kyllä täältä laarista löytyisi vielä paljon oikeudenmukaisemmankin politiikan paikkaa, jos hallitus siihen vaan rohkenisi ryhtyä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen.

14.48 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on sanottu, että hallituksen suunta on oikea, ja näin suunnistajana on sanottava, että se on erikoinen suunta, kun työttömyys kasvaa ja verotulot vaan alenevat valtion kassassa. Talouden tilanne on tosi haastava.

Sanoisin myös tästä 24 prosentin arvonlisäveron muutoksesta 25,5 prosenttiin, että se osuu edelleen sinne heikompituloisiin, niihin, joita tämä hallitus on tähänkin mennessä eniten kurmuuttanut. Ja tästä puolesta prosentistahan on kuultu kyllä, että teknisesti voi olla hyvin haastava hoitaa niitä. [Timo Heinosen välihuuto] Puolikas prosentti tulee olemaan hyvin haastavaa teknisesti.

On erinomaista, että Kymenlaaksoon tulee tieinvestointi. Siellä tarvitaankin tieinvestointeja, koska ambulanssit tulevat siellä ajamaan Kouvolan ja Kotkan väliä piakkoin aika paljon.

Erityisesti minua hämmästyttää tämä Verohallinnosta karsiminen. [Puhemies koputtaa] Sekin tarkoittaa sitä, että harmaa talous pääsee rehottamaan, niin että sieltä ei oteta pois [Puhemies koputtaa] niitä verotuloja, joita voitaisiin todella helposti ottaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

14.49 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen maineen palauttaminen hyvän taloudenpidon maana on tärkeää muistakin syistä kuin pelkästään sen itse maineen takia. Jos ja kun saamme talouden kurssia reivattua oikeaan suuntaan, niin se on hyväksi myös luottoluokituksellemme eli sille, mihin hintaan uutta velkaa sitten joskus tarvittaessa myös saamme.

No, säästää pitää, ja säästää pitää lähes kaikesta. Kiitän kuitenkin siitä, että isänmaamme turvallisuuteen oleellisesti liittyvät toiminnot joko pääsevät vähemmällä tai sitten pidetään kokonaan näiden säästökohteitten ulkopuolella. Se on tässä maailmanajassa entistäkin tärkeämpää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

Ja edelleen kiitän myös niistä liikennehankkeista, joita eri puolilla Suomea nyt aletaan puuhaamaan. Oma lempilapseni on, kuten tässä edellinen puhujakin mainitsi näistä hankkeista, tietenkin valtatie 15, jolle nyt vajaan 10 miljoonaa sinne meille Kotkan päähän luvataan. Kannustan hyvää hallitusta jatkamaan tämän hankkeen parissa, tulevaisuudessa myös jopa Kouvolaan saakka.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto.

14.50 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän hallitus tässä nyt hukkaa mahdollisuuden korjata tätä kehnoa talouspolitiikkaansa. Tässä lisätalousarviossa ehkä oleellisempaa on se, mitä siellä ei ole, kuin se, mitä siellä on. Tilanteessa, jossa työttömyys kasvaa edelleen ja Suomi on ollut pitkään taantumassa, tulisi hallituksen nyt tehdä kaikkensa työttömyyden torjumiseksi ja Suomen talouden vahvistamiseksi. Tämä tarkoittaisi ennen kaikkea hyvin kohdennettuja, kokonaiskysyntää vahvistavia toimia ja historiallisessa ahdingossa olevan rakennusalan tukemista. Nyt hallitus kuitenkin toimii päinvastoin. Se kiristää finanssipolitiikkaa tavalla, joka hidastaa talouskasvua ja kasvattaa työttömyyttä. Työttömyyden pitkittyessä se muuttuu suhdanneluontoisesta osin pitkäaikaiseksi ja rakenteelliseksi, mikä heikentää Suomen taloutta pysyvästi. Ja vieläkö ei ole täällä kyllä tullut vastausta siihen, miksi tällaisia arvovalintoja on tehty, kun viisaampiakin vaihtoehtoja olisi tarjolla. [Ben Zyskowicz: Niin, miksi säästetään, kun voisi laittaa lisää rahaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

14.51 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä tässä yhteydessä nostaa esille liikenteen, kun valtiovarainministerikin bensiinin hinnasta tuossa puhui. Väylävirastohan julkaisi tänään tiedotteen, jonka mukaan liikenteen nopeusrajoituksia ollaan laskemassa. Päätös koskee jopa 1 800:aa tiekilometriä, ja perusteluna tälle nopeusrajoitusten laskemiselle ovat viraston mukaan muun muassa liikenne- ja ympäristöolosuhteet. Maantieteellisesti nämä toimenpiteet tulevat jakautumaan eri puolille Suomea mutta painottuvat erityisesti Lappiin, Pohjois-Pohjanmaalle ja Etelä-Pohjanmaalle. Tämä lienee osoitus siitä, että kun teiden kunto heikkenee, niin nopeusrajoituksia joudutaan laskemaan, ja tämä tietysti myöskin vaikuttaa meidän talouskasvuun. Meillä pitäisi nopeusrajoituksia pyrkiä pikemminkin nostamaan — tiet olisivat siinä kunnossa, että liikenne liikkuu ja kuljetukset pyörivät. Näyttää siltä, että ylipäätäänkin tällä hallituksen politiikalla — Väyläviraston mukaan 5 000 kilometriä — teitä tulee rapakuntoon tämän hallituskauden aikana, vaikka tänä vuonna sitä korjausvelkaa ehkä jollakin tavalla saadaan hillittyäkin. Hallituskauden aikana tuo suunta näyttää todella surkealta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari.

14.52 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siis Suomihan on konkurssissa, koska demarit ovat eläneet yli varojen liian kauan. [Pia Viitasen välihuuto] Minä olen jotenkin ihmetellyt sitä, minkä takia demareilla on joku ihme halu koko ajan keksiä Suomelle kaikkia lisälaskuja, kuten tämä ennallistaminenkin. Me saatiin tämä yhdeksän miljardia euroa nyt torpattua, koska olemme hallituksessa, todellakin näin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

Mutta mitä tulee tähän lisätalousarvioon, niin tämä on turvallisuushallitus — näinä aikoina me sitä tarvitsemme. Puolustusministeriön hallinnonalalle lisäämme 152,8 miljoonaa euroa. Me panostamme rajaturvallisuuteen. Myös pakolaisten vastaanottomenot laskevat, ja EU-saannot turvataan. Lisäksi sokerina pohjalla: kokonaisveroastetta ei nosteta, työnteon ja yrittämisen verotusta ei kiristetä. Tämä on sitä kasvupolitiikkaa, ja haluaisinkin vielä kysyä liikenneministeriltä: millä eri tavoilla infraan panostaminen luo kasvua meille tähän maahan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministerit Ranne ja Purra. Eli nämä kolme vastauspuheenvuoroa saavat edustajat Lyly, Heinonen ja Viitanen. — Edustaja Lyly.

14.54 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on paljon puhuttu rakentamisesta ja siihen liittyvistä panostuksista. Tietenkin nyt on oikea aika panna rakentamista liikkeelle, koska rakentaminen on lamassa ja me tarvitaan työpaikkoja rakennussektorille — sinänsä hyvä vastasyklinen toimenpide tähän tilanteeseen, ja sitä kannatan. Mutta se, mikä tässä mietityttää ja ihmetyttääkin jonkin verran, on, kun meidän pitäisi saada yhdessä vaikutuksia aikaiseksi, kuntien ja hyvinvointialueitten rooli tässä mielessä. Nyt kun sielläkin on rakentamistarpeita, niin valtion pitäisi jollain tavalla laittaa yhdessä kuntien ja hyvinvointialueitten kanssa liikkeelle niitä hankkeita, koska nyt ne saataisiin tehtyä vähän halvemmalla.

Erityinen kysymys liikenneministerille liittyen MAL-sopimukseen: meillä on Suomessa aika iso alue, jossa olisi rakentamishankkeita nopeasti saatavissa liikkeelle, eli missä MAL-sopimukset tällä hetkellä ovat ja koska niistä tulee valmista?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Heinonen.

14.55 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän SDP:n hämmennyksen. SDP:n ollessa vallassa tehtiin lisätalousarvioita, joissa otettiin 5,5 miljardia lisää velkaa. Edustaja Lindén, se ei ollut teknistä. Harvinainen lisätalousarvio tänään käsittelyssä, ja ymmärrän, että se yllättää velkaan ja velanottoon rakastuneen SDP:n, sillä nyt ei lisätäkään menoja. Kiitos, ministeri Purra, tästä suunnanmuutoksesta. Nyt laitetaan maamme taloutta kuntoon.

Arvon demarit, te salasitte oman vaihtoehtonne työllisyysvaikutukset. Niihin ei, edustaja Viitanen, ole pystynyt tutustumaan. Teidän vaihtoehtoon ei pysty tutustumaan, kun te salaatte ne tiedot. Eduskunnassa on puhuttu, että se teidän vaihtoehtobudjettinne aiheuttaisi 100 000 uutta työtöntä tähän maahan. Nyt kysyn, edustaja Viitanen, teiltä: [Laura Huh-tasaari: Missä ne ovat?] te voitte tässä salissa nyt sanoa, että nämä eduskunnan tietopalvelun laskelmat ovat julkisia, vai oletteko te, edustaja Viitanen, salailupolitiikan kannalla?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Viitanen.

14.56 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näistä lisätalousarvioista viime kaudella. [Timo Heinonen: Ei kun nyt siitä salailusta!] Minä aivan hyvin muistan sen, että kyllä kokoomus silloin hyväksyi korona-aikana tuet niin yrityksille, kansalaisille, kunnille kuin kulttuurielämääkin. [Oikealta: Ei! Vastatkaa kysymykseen! —

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Ei kokoomus näitä vastustanut. Tässähan tulee, puhemies, aivan väärä kuva.

Ja sitten, kun kuuntelen tätä keskustelua, niin tässähan tulisi sellainen kuva, että hallituksen talouspolitiikka olisi ikään kuin onnistunutta ja että velka vähenisi. Mutta täällä edustaja Lindén juuri kertoi näistä käppyröistä, mitä valtiovarainvaliokunnassa näimme, ja me näimme, että koronan helpotuttua viime kaudella alkoi velkaantuminen vähentyä, ja nyt se on lisääntynyt. Plus 13 miljardia lisää velkaa on tämän hallituksen saldo.

Ja se, mikä tässä ilmeisesti teidän kasvupolitiikkanne on, on se, että työttömiä tulee lisää. Teidän 100 000:n työllisyystavoite on tällä hetkellä, puhemies, uskokaa tai älkää, miinus 50 000. Kyllä tässä nyt hieman hallituksella olisi korjattavaa oman talouspolitiikkansa suhteen. [Juho Eerola: Eli salailu jatkuu!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan vielä edustaja Zyskowicz, vastauspuheenvuoro, ja sitten mennään ministereihin.

14.57 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee näihin lisääntyviin velkaantumismääriin, edustaja Viitanen, onkohan nousseilla korkomenoilla mitään merkitystä? [Pia Viitasen välihuuto] Korkomenot johtuvat yhtäältä siitä, että korkotaso on noussut, mutta johtuu toisaalta siitä, että Suomen velkamäärä on noussut. Ja kun te sanotte, että hyväksyimme koronan vuoksi välttämättömät lisäpanostukset, niin kaikissa niissä keskusteluissa toimme esiin sen, muun muassa henkilökohtaisesti itse toin esiin sen, että kun tulee väistämättömiä miljardin luokan lisätarpeita, kuten korona aiheutti, niin eikö Marinin hallitus löydä mitään — siis mitään — säästettävää mistään vanhoista menoista. Ei edes niistä menoista, jotka itse päätitte lisätä pysyvinä menoina ennen kuin koronasta oli tietoakaan, ja mitään säästettävää ette mistään löytänyt. [Juho Eerola: Ette mistään! — Timo Heinonen: Ei mistään!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja Sitten vielä Viitanen, yksi puheenvuoro, ja sitten meillä on neljä ministeriä.

14.58 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten sanottu, myös kokoomus ja perussuomalaiset hyväksyivät yli 90-prosenttisesti viime kaudella otetun velan. [Välihuutoja] Tämä on tosiasia, ja te voitte ihan rauhassa tietenkin oppositiota täällä moittia ja moittia meidän vaihtoehtojamme.

Mutta, arvoisat Zyskowicz ja Heinonen, myös oppositiolla on aivan oikeus kritisoida hallituksen talouspolitiikkaa, ja toden totta siihen on aihetta. Teidän tuloksenne eivät ole lainkaan mairittelevia, työttömyys kasvaa, velka kasvaa. Voisivatko edustajat Zyskowicz ja Heinonen kertoa, miten on mahdollista, että ennen vaaleja luvattiin velkaantuminen taittaa ja nyt tulee 13 miljardia velkaa lisää? Ja voisivatko edustajat Zyskowicz ja Heinonen esimerkiksi kertoa, kuinka oikeudenmukaista on nostaa lääkkeiden arvonlisäveroa, on tehdä eläkkeensaajille lisävero, tällainen ryöstövero, ja samaan aikaan kuitenkin sitten ministeritason tuloluokassa tulee veronkevennyksiä? Onko tämä teidän mielestänne oikeudenmukaista ja aivan oikein?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Neljä ministeriä on pyytänyt nyt puheenvuoroja. Tehdään vähän kysymysten mukaan näitä minuuttimääriä, eli Ranta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

nen ja Essayah kaksi minuuttia, Ranne kolme minuuttia ja Purra viisi minuuttia. — Rantanen aloittaa.

14.59 Sisäministeri Mari Rantanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio on turvallisuuden lisätalousarvio. Tämä ei ole pelkkää tekniikkaa, vaan tällä nimenomaan panostetaan rajaturvallisuuteen maksamalla Rajavartiolaitokselle ja poliisille näistä välineellistetyin maahantulon toimista aiheutuneita kustannuksia. Lisäksi tällä osoitetaan Rajavartiolaitokselle rahaa tämän uuden radioteknisen valvonnan rakentamiseen. Se on iso asia, se lisää suomalaisten turvallisuutta. Siinä mielessä tämän pitäisi olla hyvä uutinen tälle salille. Lisäksi panostamme siihen, että Maahanmuuttovirasto saa rahaa näiden meidän uusien lakihankkeidemme johdosta, jolloinka me voimme tehdä muutokset muun muassa kansalaisuuslain muutosten pohjalta, ja että he pystyvät tätä rajamenettelyä myöskin tehokkaasti toimeenpanemaan. Nämä ovat isoja asioita. Tämä kaikki tehdään niin, että me emme ota lisävelkaa, jotenka siltä osin tämä lisätalousarvio [Laura Huhtasaari: Vastuullista!] on erinomainen ja vastuullinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä. Kaksi minuuttia enintään.

15.01 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tästä ministeri Rantasen repliikistä on hyvä jatkaa. Elikkä todellakin tämä lisätalousarvio on nimenomaan turvallisuuden ja, sanoisin, myös huoltovarmuuden sekä alueellisen kehittämisen tasapainoinen esitys. Tässä on ensinnäkin näitä infra-hankkeita, joita on todella hienosti saatu eri puolille Suomea. Haluan ihan erityisesti mainita tuon valtatie viitosen, joka on Itä-Suomen tällainen, voisiko sanoa, elinvoimasuoni, koska sitä kautta kulkee aivan valtavan paljon meidän vientiteollisuuden arvonnäisätuotteita. Siellä kulkee metsäteollisuuden tuotteita, ja siellä kulkee muun muassa elintarviketeollisuuden tuotteita, ja se on todella tärkeä valtaväylä Suomessa.

No, sitten jos katsotaan ihan oman tonttini, maa- ja metsätalousministeriön, hallinnonalalta, niin siellä on äärimmäisen tärkeä muutos, mikä tehdään alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen siirtomäärärahojen kautta. Eli tällä tavalla tulemme varmistamaan sen, että me pystymme maaseudun kehittämiseen tehdyt leikkaukset hallitusohjelmassa kompensoimaan niin, että me emme tule menettämään näitä EU-saantoja sentin senttiä. Ja siinä mielessä tämä on todella tärkeä viesti myöskin suomalaiselle maaseudulle. Eli tätä kautta meidän yritysten erilaiset hankkeet ja kehittämishankkeet maaseudulla pystyvät jatkumaan ja entisestään parantumaan.

Siinä mielessä, jos ajatellaan, että tässä lisätalousarviossa ja kehyspäättöksen yhteydessä keskustelimme siitä, millä tavalla suuret teolliset hankkeet saadaan liikkeelle, niin ne ovat, totta kai, tärkeitä Suomelle, mutta on valtavan tärkeätä pitää kiinni siitä, millä tavalla me pystymme sitä maaseudun elinvoimaa pitämään yllä, millä tavalla näillä pienillä hankkeilla pystytään saamaan sinne sitten taas riittävää ja tarpeellista, voisiko sanoa, kannustinta.

No, sitten täällä oli kysytty ilmeisesti suurpetojen aiheuttamista porovahingoista. Ja todellakin tässä lisätalousarviossa on lisäystä vielä se 2,5 miljoonaa, jotta pystymme todella täysimääräisesti korvaamaan myöskin sitten nämä kauden 23 porovahingot. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Ranne, kolme minuuttia.

15.03 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ensin voi todella yhtyä edellisiin ministereihin tässä, että me täällä rakennamme Suomea. Me rakennamme turvallisuutta, me rakennamme infraa, me rakennamme tulevaisuutta — koko Suomeen. [Hannu Hoskosen välihuuto] Kauden alussa totesin täältä aitiosta, että kun kausi loppuu, niin me pystymme esittelemään teille Suomen kartan, jossa näkyy, että kyllä, koko Suomea on oikeudenmukaisesti ja vaikuttavasti rakennettu.

Investointihankkeiden painopisteiden muutos on aivan selvä, kun katsotaan tätä lisätalousarviota. Me olemme huomioineet sen, että turvallisuustilanne on muuttunut, me olemme huomioineet sen, että talous on entistä vaikeammassa tilanteessa, kansantalous, meidän elinkeinoelämämme. Ja tässä lisätalousarviossa on paitsi edistetty ja edistetään niitä hallitusohjelman mukaisia — myös Itä-Suomen vt 5:tä esimerkiksi, vt 8:aa — myös aivan uusia hankkeita, eli meille on tulossa Lappiin vt 21, ja sinne Kotkan suuntaan on pää auki vt 15:lle. Useita tärkeitä, pieniä hankkeita. Tämä painopisteen muutos näkyy. Me teemme vaikuttavaa työtä. Me emme pidä jääräpäisesti kiinni sellaisesta, joka ei tässä maailmantilanteessa rakenna Suomea parhaalla mahdollisella tavalla. Meillä on kuokkavalmiita kohteita, joiden urakoiden valmistelu on alkanut. Me pääsemme eteenpäin todella nopeasti. Paitsi se, että meillä on tänä kesänä jo se 4 000 kilometriä uutta asfalttia, johon te varmaan kaikki olette törmänneet ympäri Suomea, niin meillä on urakkavalmistelut käynnissä. Ensi kesänä 2025 ollaan jo täydessä vauhdissa tuolla kentällä, ja 26 ollaan jo todella pitkällä monien hankkeiden osalta. Tässä ei ole todellakaan oltu toimeettomana, vaan vauhdikkaasti viety eteenpäin. Voi hyvin todeta, että meillä on, kuulkaa, turvallisuusurakoita ympäri Suomea nyt jo menossa eteenpäin.

EU-hankkeet, sotilaallisen liikkuvuuden hankkeet, MILMOB-hankkeet — meillä on jatkuvasti puolustusvoimien ja Väylän kanssa valmisteilla kohteita, joita viedään sinne hakeuksiin, ja sitten haetaan täysimääräisesti tietenkin kaikki, mitä irti saadaan. Nyt tietenkin käydään koko ajan myöskin keskustelua siitä sinne EU:n suuntaan, että meillä on raja kiinni, me tarvitsemme erilaisia hankkeita, me tarvitsemme eri aikataulullakin näitä EU-tukia meidän hankkeisiimme.

Liikenneturvallisuus on tässä meillä myöskin ollut hyvin vahvasti kärsinä, ja kun täällä otettiin esiin tämä nopeuden laskeminen tietyillä kohteilla 1 800 kilometrin matkalla Suomessa, niin sitä ollaan nimenomaan katsottu liikenneturvallisuus edellä, kokonaisuus edellä ja myöskin sitä, että yhdenmukaistetaan koko Suomessa näitä nopeuksia.

Mutta turvallisuusurakat on aloitettu, ja tämä lisätalousarvio on erittäin hyvä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri Purra, olkaa hyvä. Viisi minuuttia.

15.06 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia eduskunnalle lisätalousarvion käsittelystä. Huomaan, että opposition kritiikki on vaikeaa, koska ei ole helppoa löytää johdonmukaista konsensusta siitä, sopeutammeko me liikaa vai liian vähän. [Hanna Kososen välihuuto] Tämä aiheuttaa sen saman häiriön, mistä olemme niin useaan kertaan täällä aiemminkin keskustelleet: samaan aikaan ei voi olla molempia kantoja. Niinpä onkin parempi antaa aina yksi kritiikin aihe ja sitten jättää se kokonaisuus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

huomiotta. Niin toimii oppositio, ja se on tietenkin teidän oikeutenne, mutta me kannamme huolta ja vastuuta tästä kokonaisuudesta.

Hallitus ei voi vaikuttaa siihen, mikä on kansainvälinen talouden suhdanne. Me emme voi vaikuttaa siihen, mikä on ohjauskorkojen taso. Toivottavasti EKP jo ensi viikolla lähete alentamaan ohjauskorkoja, ja sillä tulee olemaan toivottavasti Suomeenkin erittäin positiivinen vaikutus.

Kyllä, me teemme veronkorotuksia. Kuten olen moneen kertaan sanonut, olisin paljon mieluummin valtiovarainministeri, jonka ei tarvitse esitellä täällä salissa ainuttakaan veronkorotusta, mutta tässä tilanteessa, kun kehysriihessä haettiin uusia sopeutustoimia kolmen miljardin edestä, kuuden miljardin päälle, emme voineet olla korottamatta arvonlisäverokantaa. Kun täällä kritisoidaan alvi 24:sta 25,5:een, niin tietenkin voisi antaa vaihtoehdon, että mitä veroja sitten kiristettäisiin, millä ei olisi minkäänlaisia negatiivisia vaikutuksia mihinkään. [Ben Zyskowicz: Ei sellaisia ole!] Arvonlisäveron kiristys on esimerkiksi työn tekemisen ja yrittämisen verotuksen kiristykseen nähden kuitenkin huomattavasti maltillisempi, ja tämä hallitus ei nosta kokonaisveroastetta eikä kiristä työntekoon ja yrittämiseen liittyvää verotusta.

Arvoisa puhemies! Todellakin tämä lisätalousarvio on juuri sellainen, millaisia niiden pitäisi tavallisestikin olla: Mennään minimimienolisäyksillä ja vähennetään nettomääräisesti lainanottoa. Ymmärrän, että se aiheuttaa täällä opposition puolella ihmetystä, koska tällaisia ne lisätalousarviot eivät tosiaan aiemmin juuri ole olleet, mutta nyt eletään talous- ja finanssipolitiikassa uutta aikaa, mihin meitä ohjaa tämän isänmaamme surkeassa jamassa oleva julkinen talous.

Toisaalta samaan aikaan, kun me teemme näitä korjaustoimia, hallitus huolehtii kasvu-toimista. Hallitusohjelma on kasvun ohjelma, ja sen päälle teimme vielä kehysriihessä merkittäviä, oleellisia toimia.

Arvoisa puhemies! Ihmettelen hieman sitä, että täällä jotenkin vähätellään Euroopan unionin liiallisen alijäämän menettelyn vaikutuksia. Nimenomaan itseään EU-myönteisenä pitävät puolueet ovat esittäneet täällä kannanottoja, joiden mukaan tästä ei ehkä tarvitsisi välittää, mutta hallitus on tosiaan ottanut linjakseen sen, että me vältämme tämän tarkkailuluokan. Se on oleellista paitsi ylipäättänsä meidän maineemme kannalta niin tietenkin myös siksi, että tällä meidän taloudenpidolla on vaikutusta moneen muuhunkin asiaan. Arvonlisäveron korotus tehdään 1.9. alkaen juurikin siksi, että alijäämä pitää saada alle 3,5:n tänä vuonna. Olisimmehan me voineet tehdä myös uusia leikkauksia jo tälle vuodelle, mutta uskon, että niistä olisi tullut vielä enemmän harmia ja toisaalta niiden läpisaaminen nopeana lainsäädäntönä eduskunnasta olisi ollut kyllä hyvin vaikeaa. Jo tälläkin hetkellä ensi vuodelle tulevat uudet säästötoimet, jotka pitää saada budjettilakeina normaalisti eteneeseen, aiheuttavat merkittäviä haasteita, mutta aiomme niiden kanssa onnistua. Sen lisäksi kehysriihessä teimme monia hallitusohjelman säästöjen mukaisia aikaistuksia näiden uusien toimien päälle.

Arvoisa puhemies! Yleisesti ottaen tässä hankalassa suhdannetilanteessa voimme nähdä kuitenkin valoa jo monella sektorilla. Meidän rakenteelliset toimet, julkisen talouden sopeuttaminen, ajavat juuri siihen suuntaan, johon hallitus haluaa. Toisin kuin täällä jälleen väitettiin, me todella olemme vakauttamassa sen velkasuhteen hallituskauden loppuun mennessä, ja toivottavasti sama vastuullinen linja jatkuu myös ensi kaudella ja sitten tämä velkasuhde saadaan laskuun.

Olen näissä vaikeissa oloissa erittäin tyytyväinen tähän toiseen lisätalousarvioon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen. Tämä oli näitä aikataulutettuja.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.11.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.39.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Ovaska on poissa. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

17.39 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Olemme tänään käsitelleet ja käsittelemme nyt vuoden 24 toista lisätalousarviota. Kaikkinensa tämä esitys vähentää valtion velanoton tarvetta melkein 200 miljoonalla, mikä on tietysti hieno asia. Tänä vuonna kuitenkin otetaan velkaa edelleen 12,7 miljardilla eurolla, mikä taas ei ole kovin hyvä asia, mutta pitää muistaa, että hallitus on kuitenkin politiikallaan määrätietoisesti tehnyt ja tekee kaiken aikaa toimia, joilla velkasuhde on mahdollista vakauttaa. Vahva julkinen talous on hyvinvointiyhteiskunnan edellytys.

Lisätalousarvion tulopuoli sisältää lukuisia verotuloarvioiden tarkistuksia. Tässä pohjalta siis on valtiovarainministeriön tuorein ennuste huhtikuulta. Esimerkiksi yhteisöveron tuottoarviota ehdotetaan alennettavaksi liki 470 miljoonalla eurolla. Vastaavasti arvonlisäveron tuottoa ehdotetaan korotettavaksi 107 miljoonalla eurolla. Tähän sisältyy oletus, että yleistä alv-kantaa korotetaan nykyisestä 24 prosentista 25,5 prosenttiin jo tämän vuoden syyskuusta alkaen. Ajankohta ei ehkä ole paras mahdollinen, mutta tällä estetään ajautuminen EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn. Kriittinen rajahan on kolme ja puoli prosenttia tälle vuodelle bkt:stä, ja nyt tällä menettelyllä me pääsemme 3,4:ään. Suomi on ajanut tiukkaa budjettikuria EU:ssa, ja meidän on syytä noudattaa sitä myös itse, ei tietysti EU:n takia, vaan ihan oman itsemme takia.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa on useita liikennehankkeita, jotka ovat enemmän kuin tervetulleita. Maamme tiestö on järkyttävän huonossa kunnossa. Kyse on paljon myös liikenneturvallisuudesta. Liikennehankkeisiin on saatu rahoitusta EU:n Verkkojen Eurooppa -välineestä. Liikennehankkeisiin panostaminen lisää alueidemme elinvoimaa. Vaikka työpaikat ja ihmiset keskittyvät suurimpiin kaupunkeihin, on etenkin vientiteollisuutemme edelleen maakuntien ja maaseudun luonnonvarojen varassa. On ollutkin mukavaa huomata, miten asfaltti tuoksuu kesällä myös omassa kotimaakunnassani Satakunnassa. Kovasti odotamme siellä myös Pori—Niinisalo—Parkanon eli Suomen kehäradan ensimmäisen vaiheen etenemistä. Kiitosta tässä lisätalousarviossa ansaitsee Satakuntaan kohdistuva panostus, jolla kunnostetaan valtatiellä 11 Koiviston ja Pikkuhaaran sillat. Tämä kunnostus vähentää raskaiden erikoiskuljetusten kiertomatkoja ja samalla vahvistaa huoltovarmuutta ja myös sotilaallista liikkuvuutta.

Pientä huolta tietysti aiheuttaa kuitenkin alemman tieverkkomme kunto. Kun melkein kaikkea säästetään, pitää hankkeita asettaa tärkeysjärjestykseen, ja silloin keskitytään vilk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

kaimpiin liikenneväyliin. Lisäksi on huomattava, että kustannustason nousun takia samalla rahamäärällä saa kunnostettua vähemmän tietä kuin vielä kymmenen vuotta sitten.

Hallitus tulee tekemään kaikkensa, jotta EU:n eri rahoitusmekanismeista saisimme mahdollisimman paljon rahoitusta myös Suomen liikenneverkolle. Nettomaksajamaana kyse on lopulta omasta rahastamme. Verkkojen Eurooppa -välineen lisäksi etenkin military mobility -väline voisi olla meille suosiollinen, ja toivottavasti onkin. Erityisesti itä—länsisuuntaisiin yhteyksiin pitää panostaa. Käsitykseni mukaan liikenneministerillä onkin tämä asia hyvin tiedossa ja hallituksessa panostetaan entistä parempaan EU-vaikuttamiseen. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

17.43 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edelliseen puheenvuoroon: olen kyllä kahdesta asiasta täsmälleen samaa mieltä. [Jari Koskela: Aa, kiitos!]

Eli kyllä tämä valtion velkaantuminen todella huolestuttaa, 12,7 miljardia euroa tänä vuonna ja jopa 50 miljardia tämän hallituskauden aikana. Todellakin toivon, että tämä kehitys saadaan muutettua. Nyt ollaan edelleen menossa vaan huonompaan ja huonompaan suuntaan tämän valtion velanoton suhteen, vaikka muistelen, että ehkä siellä ennen viime vaaleja vähän toisenlaisia lupauksia asiasta tehtiin.

Toinen asia, mistä olen edellisen puhujan kanssa myöskin samaa mieltä, on tämä meidän tieverkon kunto, joka on todellakin erittäin heikko.

Arvoisa puhemies! Se, mikä minua huolestuttaa, on se, että se menee koko ajan vaan huonompaan ja huonompaan kuntoon. Kyllä tässä hallituksen väyläpolitiikassa huolestuttaa erityisesti tämä perustienpidon ja alemman tieverkon kurjistaminen, mikä tässä edellisessäkin puheenvuorossa tuli esille. Liikenne- ja viestintävaliokunta totesi viime viikolla, että 4,3 miljardia on korjausvelka tällä hetkellä ja vuoden 2028 loppuun mennessä se kasvaa yli 5 miljardiin euroon. Korjausvelka on siis kasvamassa 700 miljoonalla eurolla ja kokonaisuudessaan yli 5 miljardiin euroon.

Arvoisa puhemies! Erityinen huoli valiokunnalla ja myös minulla on tästä alempiasteisesta tieverkosta, tästä meidän hiussuonistostamme. Tämän valiokunnan saaman selvityksen mukaan tällä nyt käytettävissä olevalla perusväylänpidon rahoitustasolla joudutaan keskittymään hyvin pitkälle nimenomaan näiden keskeisten väylien päällysteiden kunnossapitoon. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hallitus on jättämässä oman onnensa nojaan tämän meidän alempiasteisen tieverkon — siis tämän saman tieverkon, joka on huoltovarmuuden ja omavaraisuuden kannalta aivan keskeisessä asemassa. Kun tähän vielä päälle huomioidaan nämä jo aiemmin toteutetut rajut leikkaukset näihin yksityistieavustuksiin, niin kyllä tämä on kokonaisuudessaan erittäin, erittäin huolestuttavaa.

Lisäksi, arvoisa puhemies, valiokunta katsoo, että tämä rahoitustaso vuosille 25—28 ei vastaa tätä keväällä 21 valmistunutta valtakunnallisen 12-vuotisen liikennejärjestelmäsuunnitelman rahoitustasoa ja tavoitteita. Eli käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hallitus on romuttamassa tietoisesti tämän pitkäjänteisen väyläpolitiikan, josta on yhteisesti aiemmin sovittu — valitettavasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen on poissa. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

17.47 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Olen pettynyt, erittäin pettynyt. Hallitus on tehnyt käsittämättömän päätöksen hylätä Ylivieskan rautatiesillan suunnitelmat. Tämä on isku vasten kasvoja niin ylivieskalaisille kuin koko Pohjois-Pohjanmaan elinkeinoelämälle. Tuohan on aivan uskomatonta, että hallitus on ohittanut valtiovarainministeriön toukokuussa esittämän lisäbudjettiesityksen, jossa Ylivieskan eteläinen ylikulkusilta oli ensimmäinen — siis ensimmäinen — kehittämiskohde Pohjois-Pohjanmaalla. Hallitus päätti kylmästi pyyhkiä tämän hankkeen yli ja korvata sen Satakunnassa sijaitsevilla siltahankkeilla. Tämä ei ole kunniaksi kenellekään.

Kysyn: Miksi hallitus painottaa läntistä Suomea pohjoisen kustannuksella? Miksi te, Oulun vaalipiirin perussuomalaiset ja kokoomuslaiset, ette ole vaikuttaneet tämän epäreilun päätöksen estämiseksi? Kyseinen silta on elintärkeä liikenteelle ja elinkeinoelämälle. Siltaa pitkin kulkee päivittäin noin 12 000 ajoneuvoa, ja sen alla kulkee päärata, siis valtakunnan päärata. Silta on kapea ja talvikunnossapidon aikaan erityisen vaarallinen — minä vuoksi muun muassa nämä siltasuunnitelmat valmistuivat — varsinkin koululaisille, jotka käyttävät sen kevyen liikenteen väylää. Ymmärtääkö hallitus sillan merkitystä ja turvallisuusriskejä?

Lisäksi, kun sillan kantavuudesta ei ole varmuutta, yhä useammat erikoiskuljetukset muun muassa tuulivoimahankkeiden ja Nordecin terästehtaan osalta evätään, mikä aiheuttaa pitkiä ja kalliita kiertoreittejä yrityksille. Yritykset joutuvat käyttämään reittiä Nivalaan ja sieltä Kalajoen satamaan, siis kiertämään kymmenen kilometriä, mikä on täysin kestäväntöntä.

Lopuksi haluan painottaa, että jos Ylivieskan sillalla tapahtuu jotain, pääradan liikenne pysähtyy. Tämä aiheuttaisi valtavia haittoja sekä matkustaja- että tavaraliikenteelle, mikä vaikuttaisi koko Suomen talouteen.

Arvoisa puhemies! Vaadin, että hallitus peruu päätöksensä ja ottaa Ylivieskan rautatiesillan uudelleen käsittelyyn. Tämä päätös ei ole vain Ylivieskan asia, vaan se on koko Pohjois-Suomen ja Suomen elinkeinoelämän asia. Me emme voi hyväksyä näin järjetöntä ja lyhytnäköistä päätöstä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen on poissa, edustaja Kilpi on poissa. Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.50 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Nyt lähetekeskustelussa käsitellyssä oleva vuoden 2024 lisätalousarvioesitys jatkaa mielestäni Orpon—Purran-hallituksen vääräsyklisiä talouspolitiikkaa, kuten olen todennut täällä jo aiemminkin. Nyt leikataan jälleen lisää. Oikeastaan nyt on vuorossa höyläys, jolla pitkitetään talouden taantumaa ja syödään edellytykset talouden liikkeelleläähtöön. Ensi töikseen hallitus leikkasi työttömiksi joutuneilta ja jopa työttömiltä lapsiperheiltä. Leikattu on myös asumistuesta, ja vietiin indeksikorotukset. Eivät ole kelvanneet hallitukselle SDP:n vaihtoehdot, ja nyt niitetään sitä satoa. Härskointi oli jättää rakentaminen oman onnensa nojaan. Viimeksi tänään esimerkiksi Akavan asiantuntijat todistivat, että rakennusalan korkeakoulutettujenkin työttömyys on kasvanut 31 prosenttia vuodessa.

Arvoisa puhemies! Tähän lisätalousarvioon kuluvalle vuodelle liittyy myös hallituksen esitys työvoimapalveluiden uudelleenjärjestämiseksi. On huomattava, että esityksessä kerrotaan, kuinka työ- ja elinkeinotoimistot ja kuntakokeilussa mukana olevat kunnat eivät ole toteuttaneet työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja lain edellyttämällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

tavalla. Toteumatietojen mukaan syyskuun 2023 lopun keskustelujen määrä oli noin 65 prosenttia siitä, mitä hallituksen esityksessä arvioitiin keskustelujen määräksi. Myöskään kasvokkaiset tapaamiset esimerkiksi alkuhaastattelussa eivät ole toteutuneet lain edellyttämällä tavalla.

Pohjoismainen työvoimapalvelumalli, kuten Tanskassa, kuitenkin perustuu työnhakijoiden tiiviimpään ja parempaan palveluun. Siksi on perusteltua kysyä täällä salissa, miten teillä, arvoisa hallitus, on nyt nämä asiat huomioitu. Oletteko aidosti parantamassa työvoimapalveluja? Miten sen kanssa menee yksin tässä lisätalousarviossa oleva yli 4,4 miljoonan euron leikkaus TE-toimistojen toimintamenoista vielä tilanteessa, jossa työttömyys kasvaa? Onko nyt käymässä niin, että esityksenne työvoimapalveluiden uudistamiseksi ja joustavoittamiseksi — mikä sinällään on kannatettavaa — onkin kääntymässä leikkauslaiksi? Tätä nyt teiltä, hyvät ministerit, kysyisin, mutta eipä täällä ole yhtään ministeriä paikalla vastaamassa.

Lisäksi tiedämme, että työvoimapalvelut siirtyvät kunnille vuoden 2025 alusta. Kuitenkin nyt näyttää siltä, etteivät rahat siirrykään täysimääräisesti kunnille. Jo pelkkä indeksien jäädyttämisenne tekee sinne loven. Miten vastaatte tähän? Ajatteko kunnat ahdinkoon ja vedättekö välistä tilanteesta, jossa työttömyys on kasvanut ja suurenee edelleen, arvoisa hallitus? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

17.53 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Orpon hallitus ohjelmassaan kohdisti maa- ja metsätalouteen liittyviä säästöjä menokohtiin, jotka ovat osarahoitteisia Euroopan unionin kanssa. Tässä salissa kun kävimme hallitusohjelmakeskustelua, silloin vastaus kysymykseen ”ei kai tämä vaan johda myös EU:sta saatavien niin sanottujen vastinrahojen leikkaukseen?” oli, että ”ei johda, tämä kyetään hoitamaan CAP-ohjelman muutoksella”. Kun sitten viime vuotta elettiin syksyyn ja valmisteltiin valtion talousarviota tälle vuodelle, samaan kysymykseen saatiin vastaukseksi, että ”toivomme, että tämä hallitusohjelman mukainen leikkaus ei tule johtamaan EU-vastinrahojen leikkauksiin”. Eli kanta oli muuttunut aika paljon epävarmemmaksi.

Nyt sitten mitä ilmeisimmin on käynyt niin, että hallitusohjelman säästöjä ei ole mahdollista tehdä ilman EU:sta tulevan rahoituksen leikkaantumista tämän kotimaan rahoituksen säästön takia. Onneksemme edellinen hallitus on kyennyt budjetoimaan maatalouden tukiin varoja muun muassa kriisitukien muodossa niin paljon, että taitavat virkamiehet edellisen hallituksen ansiosta ovat kyenneet löytämään yli 120 miljoonaa euroa, jotka nyt tässä valtion lisätalousarviossa uudelleenkohdennetaan, jotta nämä meidän EU:n saantoa uhkaavat leikkaukset tulevat peruuntumaan.

Tämä monimutkainen selitys voidaan lyhykäisyydessään ehkä tiivistää siihen, että kiitos edellisen hallituksen pääomituksen maataloustukiin ja taitavien virkamiesten, nyt tulemme välttymään siltä, että hallitus joutuisi syömään omia sanojaan ja pettämään lupauksensa siitä, etteivät kotimaisen maaseudun kehittämiseen kohdistetut määräraholeikkaukset leikkaisi myös EU:sta tulevaa rahoitusta.

Arvoisa puhemies! Monimutkainen asia. Olen toki äärimmäisen tyytyväinen, että hallitus kykenee tässä yhteydessä pitämään lupauksensa, että maatalouden tulotukiin ei tule kohdistumaan ainakaan tällä tietoa leikkauksia. Mutta samalla tietysti on huolestuttavaa se, jos meidän budjetoinnissa on sata miljoonaa epätarkkuutta, ja myös se, että me emme ole

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

ollenkaan keskustelleet siitä asiasta, että maatalouden tulotuet tulevat nyt kohdistumaan maaseudun kehittämiseen, josta hallitus oli leikkaamassa erittäin rajulla kädellä varoja.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on tässä vaiheessa varmaan paras mahdollinen, elikkä tulemme turvaamaan Euroopan unionista tulevat osarahoitteiset rahavirrat. Mutta tämä valtion eri momenttien välinen rahojen siirtely kaksi vuotta kyseisen tilivuoden jälkeen jättää kyllä valmistelulle toivomisen varaa — olkoonkin, että tässä yhteydessä pitää nostaa hattua virkamiesten luovuudelle ja poliitikkojen kyvyille tarttua virkamiesten ajoittain kukivaan luovuuteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi on poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.57 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on lisätalousarvio, jolla tarkennetaan tämän vuoden talousarviota. Keskeisimmät asiat tässä ovat teknisten asioiden lisäksi nämä liikennehankkeet, ja sitten ehkä tärkein asia on tämä julkisen talouden alijäämän pitäminen alle 3,5 prosentissa bkt:stä. Nämä ovat niitä keskeisiä asioita.

Tässä eivät budjettitalouden tulot ja menot juurikaan isossa kuvassa muutu. Valtio ottaa velkaa 12,7 miljardia euroa. Se on 35 miljoonaa euroa päivässä, ja se on iso summa. Juuri äsken puhuimme lainakaton nostamisesta 205 miljardiin euroon, ja se tarkoittaa sitä, että tämän hallituskauden aikana yli 50 miljardia euroa otetaan velkaa. Tässä olisi ollut mahdollisuus myös talouspoliittisen linjan tarkistamiseen. Tällä hetkellä kasvussa ovat vain työttömyys ja velka, ja olisi pitänyt saada pyöriä pyörimään, ja olisi pitänyt saada hankkeita liikkeelle. Heikentyneet talousnäkymät ovat tietenkin alentaneet verotuloarviota 261 miljoonaa euroa, ja yhteisöveron tuottoarvio on suorastaan romahtanut 469 miljoonaa euroa.

Hallituksella on ollut vähän tempoilevaa tämä verotus. Viime vuonna talousarviossaan hallitus esitti verojen keventämistä hyväosaisilta, ja tällä hetkellä nostetaan veroja alvin osalta 24:stä 25,5:een, ja se alkaa 1.9. lähtien tänä vuonna. Samalla kun tämä näin tehtiin, niin säästettiin varakkaita ja omistajia osallistumasta säästökuuriin, ja samalla jätettiin erityisesti varakkaita suosiva ja vuosi vuodelta kalliiksi käyvä osakesäästötilin laajennus. Myös yritystuet suojattiin suurelta osin, eli olisi ollut tehtävissä näilläkin alueilla toisenlaisia arvovalintoja.

No, nyt tilanne on se, että kun täällä puhutaan paljon näistä infrahankkeista, liikennehankkeista, erityisesti tiestöhankkeista, niin olisi ollut syytä laittaa myöskin isommilla kaupunkiseuduilla MAL-hankkeet liikkeelle, jotta tähän rakentamisen lama-tilanteeseen olisi saatu aktiivitoimia lisää. Ihmettelenkin, että niitä ei ole tässä mukana. Myös kuntien ja hyvinvointialueitten kanssa yhdessä olisi pitänyt miettiä, miten tätä yhdessä tehdään. Nyt olisi juuri oikea hetki laittaa hankkeita liikkeelle, ne olisivat halvempia, ja ne olisivat tähän tilanteeseen sopivan vastasyklisiä.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueita kuritetaan aika monella tapaa tälläkin hetkellä. Siellä on ainakin neljä jarrua hyvinvointialueiden menojen kehityksessä. Ensinnäkin ensimmäinen alue on siinä, että hyvinvointialueen palvelujen kasvusta rahoitetaan 80 prosenttia ensi vuodesta lähtien. Indeksillä on alimittainen, ja palkkaratkaisut ovat olleet paljon isompia indeksiin nähden. Myös jälkikätestarkastusta, joka on uusi toimi, tullaan leikkaamaan 5:stä 30 prosenttiin, ja sitten nämä kehittämistoimet ovat tässä mukana. Eli kuritetaan hy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

vinvointialueita eli niitä palveluja, jotka ovat meille ensiarvoisen tärkeitä, ja toivoisinkin, että hallitus miettisi näitten toimien tarkoituksenmukaisuutta.

Arvoisa puhemies! Vielä tässä huolestuttava piirre on se, että meidän tuottavuusohjelma valtiolle on iso toimenpide, jolla ehkä vaikeutetaan verotulokertymää, verotulojen saamista ja palvelujen toteuttamista, joita tarvitaan yhteiskunnassa. Ja voi olla, että tämä tuottavuusohjelma on sellainen, että tämän hyödyt eivät ole niin hyviä kuin tässä annetaan ymmärtää ja tulevat käymään meille vaan kalliimmaksi pitkässä juoksussa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko poissa, edustaja Strand poissa. — Edustaja Kallio. — Anteeksi, edustaja Holopainen myös oli, mutta hänkin on poissa. [Puhemies naurahtaa] — Elikkä nyt edustaja Kallio.

18.03 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! — Minä en ole poissa, onneksi.

Tänään on useamman kerran mainittu termi ”lainakatto”. Jos nyt tähän uskaltaa tässä vaiheessa iltaa hieman keventää, niin vuokratontille kyllä rakentaisin, mutta lainakattoa ehkä harkitsisin aika tarkkaan.

Täällä käytännössä ei ole muita kuin joitain meitä oppositiopuolueiden edustajia, mutta on pakko palata edustaja Huhtasaaren puheenvuoroon tässä aiemmin. Hallintovaliokunnan yksimielisessä kehyslausunnossahan todettiin, että Rajavartiolaitos joutuu sopeuttamaan 200 henkilötyövuodella toimintojaan vuoden 2026 loppuun mennessä. Elikkä silloin päästään siihen, että ne kehut, mitä sinne tulivat, eivät oikein riitä, kun samalla perusrahoituksesta leikataan.

Mutta toiseen asiaan, sitaatti valtioneuvoston tiedotteesta huhtikuun puolivälistä: ”Tilanteessa, jossa sähkön tuotannon lisäksi sähköä käyttäviä investointeja käynnistyy merkittävässä määrin ympäri Suomen, on tärkeä varmistaa, että verkot eivät muodostu markkinoiden tarvitsemien investointien pullonkaulaksi missään päin Suomea. Hallitus sitoutuu huolehtimaan Fingridin ja Gasgridin investointikyvystä hyvällä omistajaohjauksella sekä tarvittaessa vahvistamalla yhtiöiden pääomarakennetta vastaamaan energiantensiivisten teollisten investointien tarpeita, varmistamaan kantaverkon kapasiteetin riittävyyden koko Suomessa sekä varmistamaan investointien toteutumisen.” Investointikykyjen lisäksi tarvitaan investointihaluja. Fingridin taholta on, ikävä kyllä, törmätty sensuuntaiseen viestiin, että jälkimmäistä puuttuu: kykyä on, mutta haluja ei. Jos täällä olisi ollut ministereitä paikalla, niin olisin kysynyt — ja kysynkin — millä tavoin hallitus sitten aikoo aidosti varmistaa, että näitä todellakin tulee koko maahan myös itäinen Suomi mukaan lukien. Kyse ei ole vain sähköstä. Kyse on aluetaloudesta. Kyse on itäisen Suomen selviytymisestä ja sitä kautta koko Suomen selviytymisestä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Sarkkinen.

18.05 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Yrityskyselyissä tällä hetkellä suurimpana ongelmana nousee esille kysynnän puute. Tätä taustaa vasten lisäbudjettiin sisältyvä hallituksen päätös korottaa arvonlisäveroa 1.9., eli taantuman keskellä kesken vuoden, on järjetön. Hallitus perustelee kesken vuotta tehtävää isoa alvin korotusta tavoitteella välttää EU:n alijäämämenettely. Tämä perustelu ei kuitenkaan oikein pidä, sillä alvin korotuksella tänä vuonna saatavat lisäverotulot ovat vain noin sata miljoonaa euroa — moninkertaisesti vähemmän kuin mitä taantuman vuoksi tänä vuonna menetetään verotuottoja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

Monet asiantuntijat ovat perustellusti epäilleet, että tällä kesken vuotta ajoitetulla muutoksella ei ole käytännössä mitään todellista vaikutusta EU-arviointiin, joka kuitenkin perustuu laajempaan kuvaan. Sen sijaan keskellä taantumavuotta tehtävä korotus voi pitkittää taantumasta elpymistä, ja kesken tilikautta tehtävä muutos tuo merkittävää hallinnollista rasitetta talouden toimijoille. Vaikuttaa siltä, että hallitus on paavillisempi kuin paavi itse ja tekee hätiköityjä päätöksiä ilman, että EU niitä todellisuudessa Suomelta edellyttää kesken vuoden.

Politiikan on syytä olla aina järkevää, eikä kesken tilikauden tehtyä alv-korotusta voi pitää järkevänä. Alvin suuri korotus yhdistyy hallituksen päätökseen korottaa alennettuja arvonlisäverokantoja 10 prosentista 14 prosenttiin sekä alvin alarajahuojennuksen poistoon. Nämä yhdessä hankaloittavat monen kotimarkkinoilla toimivan yrityksen tilannetta ja vaikuttavat heikentävästi kuluttajien ostovoimaan. Hallitus olisi voinut alarajahuojennuksen poiston kanssa nostaa alvin alarajavelvollisuutta pienyritysten tilanteen helpottamiseksi, mutta se ei sitä tee. Sinänsä on kuitenkin myönteistä, että hallitus käyttää verokeinoja valtiontalouden tasapainottamiseksi. Vasemmistoliiton mielestä alvin himokorotuksen sijaan olisi kuitenkin pitänyt mieluummin muuttaa listaamattomien yhtiöiden omistajien huonosti perusteltua osinkoverotukea ja säätää lähdevero yleishyödylliselle yhteisölle ja ulkomaisille sijoittajille.

Arvoisa puhemies! Rakennusalan historiallisen syvä kriisi jatkuu, eikä loppua näy. Hallitus seisoo tumput suorina, kun työttömyys Suomessa kasvaa. Toimet tilanteessa puuttuvat edelleen. Sen sijaan lisätalousarvioon sisältyy kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja kasvukeskuksissa tuottavan valtionyhtiö A-Kruunun myyminen. Kohtuuhintaista asuntotuotantoa tarvitaan tasaamaan suhdanteita ja täyttämään tarpeita, joten päätöstä on vaikea ymmärtää. Sinänsä tämä on linjassa hallituksen asuntopolitiikan kanssa. Julkinen asuntotuotanto, rakentamisen tukeminen ja asumistuet ovat kaikki päättyneet leikkuriin. Nämä päätökset vahvistavat toistensa haitallisia vaikutuksia.

Valtion omistajapolitiikassa tapahtuu nyt muutenkin. Hallituksen juuri ilmoittamana suurimpana muutoksena on esitys VR:n vähimmäisomistuksen laskemisesta 100 prosentista 50,1 prosenttiin. Näin on päätetty, vaikka rautatieyhtiöiden yksityistämisestä ei ole kuin huonoja kokemuksia maailmalta. Hallitus voi tietysti vastata, että 50,1 prosentin osuus turvaa täysin pääomistajan intressit ja vallan. Näin voi periaatteessa olla, mutta käytännössä ei ole. Monien valtio-omisteisiin yhtiöihin liittyvien toimien mahdottomuutta on nimittäin perusteltu aiemmin sillä, että vaikka valtiolla on määräävä asema, eli yli 50 prosentin enemmistö, sen on huomioitava kaikkien muiden omistajien intressit ja näkökulmat, ja että pahimmassa tapauksessa voitaisiin olla oikeudessa, jos vähemmistöomistajat katsoisivat, että valtio toimii heidän etujensa vastaisesti. Tämän järkeilyn nähdään estävän valtion määräävän enemmistövallan käytön, vaikka periaatteessa määräysvalta olisikin.

Valtio-omistajan suhtautumisessa enemmistöomisteisten mutta ei kokonaan omistettujen yhtiöiden omistajaohjaukseen sisältyy siis epäjohtonukaisuutta. Valtionrautatiet, VR, on alueiden saavutettavuuden, liikennejärjestelmän ja huoltovarmuuden kannalta äärettömän tärkeä toimija, jonka toiminta vaikuttaa kriittisesti suomalaisten arjen edellytyksiin. Sen tulee siis jatkossakin olla kokonaan valtio-omisteinen. Näen VR:n omistusosuu-den tiputtamiseen liittyvän erittäin suuria riskejä ja pyydän hallituspuolueilta, että siihen ei ryhdytä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

18.10 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä kohtaa kun taloudesta ja työllisyydestä tietysti puhutaan, on taas syytä tuoda esiin tunnuslukuja. Elikkä työttömyyden nousu on alkanut kiihtymään kesän 2023 jälkeen. Nyt huhtikuun lopussa työttömiä oli vajaat 248 000, mikä on noussut runsaalla 20 800 henkilöllä viime vuoteen nähden. Varsinkin keskiasteen suorittaneiden työttömyys kasvaa, ja myös pelkän perusasteen suorittaneiden työttömien määrä on kasvanut vuoden aikana melkoisesti. Lomautettujen määrä on arvion mukaan noussut syyskuun 2022 jälkeen runsaalla 14 400 henkilöllä. Kun tässä tilanteessa aikuiskoulutustuki lakkautetaan ja ammatillisesta koulutuksesta leikataan sata miljoonaa, niin ovathan nämä leikkaukset näitten tunnuslukujen valossa todella haitallisia tulevaisuuttakin ajatellen.

Sitten myös kun puhutaan pitkäaikaistyöttömyydestä, niin yli vuoden jatkunut työttömyys on kasvanut. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvaa verraten hitaasti, mutta se on valmiiksi jo varsin korkea. Vastaavasti enintään vuoden jatkunut työttömyys kasvaa nopeammin, mutta nousu lähti liikkeelle varsin matalalta tasolta, ja tässä ryhmässä työttömien määrä on vasta ylittänyt koronakriisiä edeltäneen matalimman tasonsa. Kun huomioidaan, että näiltäkin henkilöiltä on leikattu ja näitten tunnuslukujen takana on ihmisiä, niin uskooko valtiovarainministeri Purra todellakin vielä, että leikkaamalla he työllistyvät? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

18.12 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lyly aiemmin viittasi MAL-hankkeisiin ja tarpeeseen saada MAL-hankkeet liikkeelle. Olen edustaja Lylyn kanssa MAL-hankkeiden liikkeelle saamisesta samaa mieltä ja etenkin siitä, että hallitus ei ole varannut tarpeeksi resursseja, euroja, MAL-hankkeitten liikkeelle saamiseksi suuressa mittakaavassa ja sitä kautta vastasykliseen talouspolitiikkaan.

Itse asiassa koko MAL-hankkeiden tulevaisuudesta olen hieman huolissani. Koko MAL-järjestelmähän luotiin laajempialaisen suunnittelun mahdollistamiseksi esimerkiksi täällä pääkaupunkiseudulla ja kehyskunnissa. Järjestelmä on toiminut siltä osin kuin valtio on kyennyt omalla panostuksellaan edesauttamaan alueen suuria hankkeita ja saamaan sillä tavalla kuntiakin sitoutumaan tähän MAL-yhteistyöhön. Nyt uhkana on, että jos MAL-yhteistyöhön kohdistetut resurssit jäävät kovin vähäisiksi, se oleellisesti helposti heikentää etenkin kehyskuntia, jotka eivät ole niin suuria voittajia yleensä näissä MAL-hankkeissa. Kehyskuntien halukkuutta sitoutua koko MAL-yhteistyöhön ja kunnallisvaalienkin lähes työssä kehyskunnille epäedullisiin MAL-hankkeisiin tai MAL-sopimuksiin sitoutumista on erittäin hankala viedä niin virkamiespuolella kuin luottamushenkilöpuolella kunnissa eteenpäin. Olen siis huolissani tämän MAL-työn jatkosta ja siitä, että hallituksen pitäisi oleellisesti enemmän sinne resursoida euroja, jotta se menisi eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, josta olen erittäin huolissani ja johon tämä nyt käsitellyssä oleva toinen lisätalousarvio ei tuo muutosta, on suomenkielisen Uudenmaan väyläinvestoinnit. Ruotsinkieliselle alueelle niin viime kuin tälläkin vaalikaudella on tuntunut hankkeita osuvan, mutta tämä suomenkielinen Uusimaa on jäänyt aika paljon vähäisemmälle huomiolle, eikä tämäkään lisätalousarvio tee siihen muutosta. Etenkin Uudenmaan kehyskunnat, niin sanotut Kuuma-kunnat, joissa on kolme- ja puolisataatuhatta asukasta — jälleen kerran taitaa käsissämme olla lisätalousarvio tai talousarvio, jossa näille alueille ei osu ensimmäistäkään hanketta, vaikka tarpeita on kovasti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 56/2024 vp

Aivan oma lukunsaahan on se, että niin korjaus- kuin perusylläpitovarain väylienpi-
toon ovat Uudellamaallakin aivan alimitoitettuja, ja tämänkin lisätalousarvion jälkeen väy-
läverkoston korjausvelka kasvaa erittäin merkittävästi tänäkin vuonna ja ensi vuonna.
Tämä on kestämaton linjaus, ja tähän nyt vaaditaan hallitukselta erittäin pikaista korjausta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.